

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput VI. Quòd Confessarius gerat Officium Medici, & de dotibus ad bene
illo fungendum requisitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

- (3.) *Castropal. l. c. Graff. 1 p. Dec. l. 1. c. 26. n. 16.*
- (4.) *De Lugo de Pœnit. disp. 14. sect. 10. n. 152. Castropal. l. c. n. 12. Laym. l. 5. tr. 6. c. 4. n. 9.*
- (5.) *Jo. de Cardenas in Cris. theol. tr. 1. disp. 18. n. 98. 100. 154. vide Suar. de Pœnit. l. c. n. 4. in fine; Laym. l. c. n. 9. vers. parati interim. Commuck. disp. 8. de Sacr. n. 134.*
- (6.) *Jo. de Card. l. c. n. 161.*
- (7.) *Coninck. l. c.*
- (8.) *Coninck. l. c. Laym. l. c. c. 15. n. 11. Graff. de cas. reserv. d. 1. c. 18. n. 38.*
- (9.) *Ant. Perez. de Pœnit. disp. 3. c. 4. n. 65.*
- (10.) *Hurtado p. 1. tr. 1. n. 8.*
- (11.) *Castrop. l. c. n. 1.*
- (12.) *Megala l. 4. Instit. 6. 6. n. 7.*
- (13.) *Tolet. l. 5. c. 10. n. 13. Cajet. in Sum. V. Concub. Azor. 3. p. l. 3. t. 6. Lopez. 1. p. c. 78. Coninck. l. 6. n. 133. Bon. de Matr. q. 4. pu. 14. n. 11. Sylv. V. Concub. Jo. de Card. l. c. n. 119. Filiuc. tr. 30. c. 2. n. 56.*
- (14.) *Jo. Sanc. disp. 10. n. 4.*
- (15.) *Castrop. l. c. n. 18.*
- (16.) *Hurt. l. c. n. 14. Jo. de Card. l. c. n. 131.*
- (17.) *Arriag. de Pœnit. disp. 38. sect. 5. Jo. de Card. l. c. n. 140.*
- (18.) *Castrop. l. c. n. 18. De Lugo de Pœnit. l. c. n. 169. 171.*
- (19.) *Navar. in Sum. c. 21. n. 55. Laym. l. 5. tr. 4. c. 6. n. 8. S. Th. q. 80. art. 6.*
- (20.) *Laym. l. c. Henrig. l. 2. de Euchar. c. 56. Sa. V. Euchar.*
- (21.) *Tolet. l. 5. c. 10. n. 13.*
- (22.) *(Navarr. d. c. n. 55. Laym. l. c.)*
- (23.) *Henrig. l. c. n. 3. Sa. l. c.*
- (24.) *Navarr. in Sum. c. 16. n. 2. Castrop. l. c. n. 19. Sylv. V. Concub. q. 2.*

CAPUT VI.

Quod Confessarius gerat officium Medici, & de dotibus ad bene illo fungendum requisitis.

Duos fines habet Pœnitentia. Unus est, destruere ac delere culpas præteritas; alter, impedire futuras: ad eum ferè modum, quo ignis eodem tempore & putredinem consumit partis infectæ, & simul præservat integram. Ad primum contendit Sacerdos officio Judicis, uti vidimus; alterum obtinet medicum, quod nunc inspiciemus. Et tametsi officium Medici sit secundarium, metaphoricè, non propriè attribuitur Confessario, quemadmodum ei convenit esse Judicem, nihilominus non minus interest Pœnitentis, qui tametsi reperit, à quo absolvarur, non tamen perinde facilè reperiet, à quo curetur. Ut qui ergo peritus evadat Medicus, tribus oportet eum esse instructum dotibus, quas etiam Philosophus in bono Confessario

SEGNE
CONCIONES
INSTRUCIO
Pœnitent
Confessari
Parochi

filiario desideravit, nempe *sit vir probus, prudens, & benevolus.*

Primo exigitur vitæ bonitas. *Sit probus.* Primus gradus hujus bonitatis est, non asserre ad administrationem saluti-feri hujus Sacramenti conscientiam maculatam: quippe summum sacrilegium est, ut nôsti, sordidis manibus dispensare gratiam Divinam: Nisi repentinus aliquis casus foret, ubi necessitas proximi tantum more non concederet; veluti si vulneratus jam jam esset moriturus. (1.) Extra similes raros casus, si intra te mortalem plagam deprehenderit, debet omnino ea primò sanari, sive per Confessionem, sive per Contritionem, ne cogaris audire Judicis tui amatam exprobrationem: *Medice cura te ipsum.* Quòd si grave tibi non sit, ut ad hanc ipsam curam expeditiorem reddendam tibi etiam suggeram medicamentum, cape illud ex hoc devoto affectu, quem subijcio.

O Pater misericordiarum! magnum omnino magnum dolorem tibi creavi. Justissimam equidem rationem habes de me conquerendi: *Filios enutrovi, & exaltavi, ipsi autem spreverunt me Isa. 1. 2.* Sed quis est iste Filius tuus, indignissimus hoc nomine, nisi ego? Ego sum, qui nò solum nutritus immaculatâ carne tuâ in sacrosancto Missæ Sacrificio, sed evectus quoque ad potestatem dimittendi aliorum peccata in Confessione Sacramentali, te gravissimè offendi proprijs meis peccatis. Si quis è plebe ita te tractâset, quemadmodum ego, omnino intolerabilis foret injuria. Quid nunc fiet?

quando ausus est illud unus ex domesticis tuis, & Sacerdos? Ah! Deus meus, summum Bonum meum, Creator meus, Conservator meus, & Redemptor benignissimus, erravi, erravi! *Peccavi in calum, & cor in Te!* Confiteor: *jama non sum dignus vocari filius tuus. Luc. 15. 21.* Nullam invenio abyllum, quæ me satis abscondat præ confusione, quam mihi asserunt offensæ. O si meo quoque sanguine tibi possem restituere hunc ipsum honorem, quem summâ meâ ingratitude abstuli! sed cum nequeam ego miser illum reddere, dignare eum ex te ipso refarete, Domine mi, teq; glorificare. Nulla gloria est, perdere peccatorem: Hoc est ostendere potentiam contra folium, quod à vento rapitur. Magna gloria est, delere in ipso peccatum, & immutare cor, ut tantum te amet, quantum offendit. Complaceat tibi, hanc magnam in me ostendere potentiam. Protestor, quòd peccata mea super omnia mala abominer, ex puro tui amore: Odi tanquam hostes tuos, detestor ut injurias tuas, & oro humillimè, ut potius vitam à me auferas, si non conformem deinceps statui meo sim ducturus, quem gero Sacerdotis.

In hoc lavacro culpas tuas elues, antequam cum Angelo Testamenti descendas, & aquam moveas Probaticæ in salutem peccatorum. Veràm nimis tenuis est virtus illa Sacerdotis, cui satis est, non admittere sacrilegium. Necessè est ulterius eam progredi, ac tantam effici, quæ se etiam in alios abundanter possit effundere. Nutrix geminato indiget

alimento, quo & se ipsam sustentet, & simul lactandæ proli sufficiat. Ita se res habet in Confessarijs. Ipsi convenit duplex ille Spiritus, quem sibi poposcit Eliseus. *Obsecro, ut fiat in me duplex Spiritus. 4. Reg. 2. 9.* Spiritus, in cuius virtute evadant eodem tempore (ut desideravit esse omnes Sacerdotes S. Dionysius) & *perfecti, & perficientes.* Tuum est, sordidas intrare cloacas, Solis instar, quin tamen contamineris; inter purulentam versaris cadavera, ubi necesse est ea prætervolare, neque pedem in iisdem figere; periculosa sæpius oculos ferient objecta, & aures narrationes obscenæ; imitandus Loth erit, quem sacræ testantur litteræ, & oculis & auribus permansisse illibatum. *Aspectu & auditu justus erat. 2. Pet. 2. 8.* An non tibi eximia bonitas videtur esse necessaria, tanto muneri exequendo? Excellens sanè fuit Hieremiæ sanctitas, & tamen, cum illum Deus juberet familiaris agere cum Peccatoribus, memorem esse voluit, ne dum eos studeret capere, ipsemet præda fieret. *Convertentur ipsi ad te, & tu non converteris ad eos. Hierem. 15. 19.*

Quod verò necessaria sit prudentia Confessario, extra omne dubium manet: *sit prudens.* Ei, qui causam hujus posceret, responderi posset quaerendo, cur visu pollere nauclerum opus sit? Tres actus continet hæc prudentia. Dirigere Pœnitentis actiones ad suum finem; eadem regere, ne aberrant; & corrigere, ac reducere aberrantes. Hinc intelliges, prudentiam, de qua nobis sermo est, esse ex eo genere, quæ plus commer-

cij habet cum cælo, quam cum terra, & quæ in conducendis animabus ad eum modum regitur, quo utuntur agentes iter per Arabiæ solitudines, nempe observando stellas potius, quam signatam vestigijs semitam per arenas, fluctuum instar ventis jactatas atque confusas. Ratio eandem consequendi est, eam postulare à Deo, cum sit radius lucidissimi ipsius vultus, simulque haurire ex libro sacræ. Rem magnam! exclamat S. Thomas; (1.) videmus Medicos continuè pervolvare libros, ut remedium aliquod inveniant, quo ægro vitam prolongare valeant. Et tamen omnis caro fœnum, quod si non marcescat hodie, arefcet die crastino. Et Confessarij vitæ unquam pium aperiant librum, inde utilem petituri aphorismum, quo restituant vel conservent animabus salutem; quæ tamen æternam vel victuræ sunt, vel morituræ. Hinc illa obligatio, quam habet Confessarius, interrogandi, non solum est ad implendas partes Judicis, uti jam explicatum est; sed etiam ut inducatur ad porrigenda medicamenta idonea vulneratis; uti expenderunt & mandarunt plura Concilia, Wormatiense, Lugdunense, Lateranense, gravibus verbis relatis in sacros Canones. (2.) *Sacerdos sit discretus, & cautus, ne more periti Medici infundat vinum & oleum vulneribus sauciati: diligenter inquirens, & Peccatorum circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale eis debet consilium præbere, & cujusmodi medicamentum adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum aegrotum.* Quæ verba satis

deklarant supinam negligentiam eorum Confessariorum, qui os nunquam aperiant, nisi Pœnitentiam imposituri, vel daturi Absolutionem. Prudentia ista te docebit, studiosè observare Pœnitentis inclinationes plùs timidi, an audacis, animùm suo adhareat iudicio, an inconstans in suis propositis: eùmque reëtius agnosces, quàm ex alterius descriptione; veluti ex horologij indice perspicitur interior rotarum constitutio. Hâc ipsâ prudentiâ perspicies alteram naturam, superatu non minùs difficilem, quæ est habitus malus, magis minùsve radicatus; & hic deprehenditur, prudenter indagando tempus, à quo Pœnitens hanc vivendi viam tenet. Ex hac discès accommodare & rationes & formulas præsentî necessitati Pœnitentis, magis minùsve dispositi atque capacis, quemadmodum se adaptavit teneris mortui puelli membris Eliseus, ut eum ad vitam revocaret. Denique Prudentia te monebit, ut circumspicias opportunum curandi tempus, atque interim non perterrefacias primò pœnitentem, sed ferrum providè abscondas, chirurgorum more, secùs quàm carnifices, qui hoc jactantes ostentant. Ut autem intelligas, quàm fructuosæ hæc sint observationes, lubeat earundem specimen aliquod intueri, infirmum nempe, de cuius salute actum jam esse videbatur, sed Medici prudentiâ restitutum. In quadam Italiæ civitate, (Nomen præstat tacere) Nonnemo Nobili oriundus profapsiâ, jam mortuis accensendus, generis sui splendorem turpi ac sordidâ domesticæ servæ familiaritate fœdaverat,

Verminosa hæc plaga diversorum Confessariorum operam per annum exercuit nullo laboris pretio: quippe æger nulli admittēbat medicamenta nisi noxia, quæ mollia erant ac lenientia: & cùm secūrim ad radicem ad moveri cerneret, protinus exclamare cœpit: Non possum visusque est detestabili amorî tenaciùs adharere affixus, quàm polypus scopulo, quem anrea in frustra minutim discerperis, quàm avellas. Denique infirmæ placuit Bonitati, perditum ad salutis semitam reducere, quando fortuitò in Confessarium incidit, qui peritus tractandi animos citò perspexit, frustra adhiberi ferrum ægro adeò delicato, priusquam placido quodam leniretur sopore. Quare humanissimè ipsi primò compati cœpit ob severiorem agendi modum, quo erga eum usi fuerant Confessarij negantes Absolutionem. Nos inquit, altam viam inibimus. Spondésne mihi per fidem tuam, te dimidio duntaxat mense separare ab hac muliere? suspirat miser, consentit tamen; puduit enim, sine modo laxâsse habenas sensibus, nunc verò vel breve temporis spatium non concedere rationi. Itaque in villam, ait te, recipere, relicta domi famulâ. Paruit; Et hem, nondum statuti abierant dies, cùm repenti adest Nobilis, atque suam excipi rogat à Sacerdote Confessionem, tanquam paucis diebus jam virginitatis laureolam fuisset adeptus. Verissimè, infert Confessarius, quoniam adverte, quòd probè scias tentationi resistere. Absolutionem tibi impertirer, permisâ etiam in eadem domo habitare fœminâ; verumtamen cùm malum sit publicum,

hinc

hinc vereor, an prudenter se possit ab-
solvere sine alio experimento. Quare
ut cum majore securitate id præstem, hoc
agamus. Mutemus per alios quindecim
dies habitationem; secedat in vil-
lam mulier, tuncque domi remaneat. Itaque
titulo anticipatae penitentiae præce-
pit, bis quotidie adiret certam Ecclesiam
ad implorandam Divæ Virginis opem,
atque toties sua manu pauperi largiretur
elemosynam, nullâ aliâ factâ mentione
de tollenda occasione. Donec expleo
mensis spatium infirmus aliquantulum fu-
erit roboratus; & tunc Sacerdos aliam
medendi rationem aggressus familiarius
eum capit adhortari. Voce, vultu,
verborumque pondere, depingendo,
atque ante oculos statuendo scandali de-
formitatem, quod hæcenus dederat,
ignominiam sibi ipsi subque nomini
inultam; infamiam, quâ familiam ge-
nûsque suum deonestaverat; & quod
caput erat, iram ac indignationem Cæ-
licum. Et quid tandem sperari possit de
eo, qui velut instar sordidi vermîs cæno-
herere involutus, quàm quod à Divina
Justitia in hoc statu oppresso eliden-
dum sit caput? Consideraret, quoties ei
infernî pæna esset condonata. An non
præstaret, Dei patientiâ non abuti diu-
tius, & proscriptâ famulâ honestè con-
sulere affectui, si aliter fieri non posset,
sibi patem in thori societatem deligendo
dominam? Nihil se præter ipsius specta-
re isto consilio utilitatem. Fateri se,
quidquid hucusque gesserat, id omne
in eum finem collimasse, ut divinæ gra-
tiæ fieret capax, dum piâ fraude in-
ductus, saltem per aliquot dies abstra-

heretur à peccandi consuetudine. Cæ-
rùm optate se, ut ei cor suum exhibere
posset inspicendum, ubi clarè depre-
henderet, quanto ejusdè salutis altius
desiderio, quæ eò dignior esset con-
rati qualicumque pretio, quò propo-
quior desperationi. Hæc argumenta
in hunc modum efficaciter simul ac fru-
viter proposita, cor juvenis altius pen-
trârunt, quàm Joabî lanceæ. Absolente
transfixerant, ad eò, ut divinâ pueræ
gratia optimi Confessarij prudentiâ
studium, post paucorum dierum indol-
entias, Deum inter & animam ipsam pro-
firma fuerit conclusa, & confirmata.
Sublato pravo commercio. Nobilitate
nestissimi matrimonij vinculo illigata,
vitam omnino in aliam mutavit. *Mor-
uus fuerat & revixit; perierat, &
inventus est. Luc. 15. 32.* Vide igitur
quid possit Confessarij prudentia. Si
ab initio eâ vivacitate erga penitentem
ulus fuisset, quàm sub finem ostendit,
pro eo ut eum fuisset lucratus, certo per-
ditionis discrimini objecisset, quod
jam sensim dispositum servavit. Non
ergo sine causa Ecclesiasticus cum dicitur
ser, quemlibet debere confiteri peccata
sua. *Non confundaris confiteri peccata
tua, mox subjungit monendo, id non
sine cautela esse cuius faciendum: & ne
subjicias te omni homini pro peccatis.
Eccli. 4. 31.*

Denique tertiz dotis loco requiritur
à Confessario, ut sit benevolus, habeatque
ardentem sitim salutis Animarum. A
natura matris infans est amor ad sub-
levandos labores, quos ipsa trahere prole
infantis, sic & gratia, ut laboriosa hujus
nunt

SEGNE
CONCORDIES
INSTRICH
PENITENT
CONFESSARI
PAROCHIA

ministerij fastidium allevet, charitatem infundit, sine qua quotuscunque illud diu sustineret? Et tamen in Chronico Minorū memorabilis refertur Sententia cujusdam Presbyteri ejusdem Ordinis. Si pedem, inquiebat, jam intra paradisi limen intulisset, & conversus animam cernerem egentem Confessione, credo, me quamprimum è vestigio ad eadem ferendam opem advolaturum. Ne à me exeras hujus charitatis mensuram; aliam enim nequeo tradere præter eam, quam Apostolus juxta omnem dimensionem descripsit, latitudinis, longitudinis, altitudinis, ac profunditatis. Latitudinis quidem, ad amplectendos omnes peccatores, divites æquè ac pauperes; Nobiles & plebejos; Longitudinis, audiendo sine defatigatione; Altitudinis, exerahendo de scicibus terrenis, ac sublevando ad Deum animas; Profunditatis, accommodando se quorumcunque infirmitati, nullo nauseantis signo edito ac refugientis atrectate vulnera.

Considerate, ajebat parochis suis S. Franciscus Salesius, nostrā atate propositus non minùs in absolutam ideam Confessarij, quàm perfecti Prælati: Considerate, quòd vos Penitentes sub Confessionis initium omnes appellent Patres: proinde exhibere illis cor paternum. Suscipite eos cum pietate, audite patienter, nullum vobis offerant fastidium mores agrestes, ignorantia & inconstantia: nunquam ipsis subtrahite auxilium, qualescunque sint, aut quocunque vobis consent labore: Animæ sunt sordidæ, negari non potest, sed (quemadmodum

R. P. Segneri *Instruct. Confessarij.*

& margaritæ immersæ luto) non idcirco minùs pretiosæ; nam per manus tuas lotæ sunt in Sanguine Agni innocentis, & desponsatæ Deo, olim accipient pro dote: æternitatem, eruntque supra sidera Augustissimæ Reginæ.

Posteaquam his tribus dotibus excolimus bonum animarum Medicum, superest modò, ut eidem exponamus ægri tudines & morbos curandos. Verùm quis omnes enumeret? non paucioribus anima nostra laborat defectibus, quàm corpus, & tamen in solo oculo observavit Galenus centum ac duodecim infirmitates, quibus est obnoxius. Id ergo agamus (siquidem propositum nobis non est, integrum conscribere volumen) ex omnibus seligamus debilitates communiore & graviore, hoc ordine. Totus homo ex peccato Originali remanet vulneratus. In intellectu per ignorantiam, in voluntate per affectionem dissolutam, quæ ei oblectatur; & non minùs in parte superiore, quàm inferiore, ob turbationem propriarum passionum. Et quod deterius est, supra hæc vulnera quotidie accedunt novæ plagæ ex peccatis actualibus, ad eò ut misera anima in veritate exclamare possit: *Conciderunt me vulnere super vulnus. Job. 16. 15.* Proinde ostendimus primò rationem sanandi intellectum, auferendo ignorantiam: deinde modum curandi cordis duritiam, atque præfractam ac rebellem expugnandi voluntatem. Inde deveniemus ad duo vitia, quæ sedem suam in superiore animæ parte fixerunt, blasphemiam & Avaritiam: demum ad alia duo mala inferiorum potentiarum, vin-

E

de

dictam irascibilis, & Impudicitiam concupiscibilis. Et denique in complementum doctrinae, subjungemus remedium pro subsidio scrupulorum. In his morbis ordine ostendimus originem unde nascuntur, ac signa, sic ut etiam latentes possint cognosci; afferemus pro singulis medicinas, quae magis sunt obviae, & opportuniore: ut Confessarius noster, velut Angelus dictus *Medicina Dei*, totum sanet restituatque hominem, possitque dicere imitando Dominum, cujus personam sustinet: *Totum hominem sanum feci. Jo. 7. 23.*

- (1.) *Coninck. q. 64. de Sacram. ar. 6. n. 22. De Lugo de Sacram. disp. 8. Sect. 9. n. 151.*
 (2.) *S. Thom. Opusc. 65.*
 (3.) *Cap. Omnis utriusque sexus de Pœnit.*

CAPUT VII.

Quomodo Confessarius curare debeat ignorantiam.

Maxima & luctuosissima dissolutio, quae unquam Naturam accidere possit, foret, si primum Mobile, quod incredibili volvitur celeritate, cursum sifteret vel unico etiam momento. Tunc enim subito immoti haerent omnes orbis caelestes eidem subjecti; itaque subtrahit ardoribus, animalibus, ceterisque viventibus subsidio, communis omni-

um interitus repentinus consequeretur. Verum est, huiusmodi funestam confusionem nunquam in mundo magno, Dei providentiâ gubernante evenisse. Sed quid prodest, si toties eam sit videre in mundo parvo, turbato per peccatum? In hoc parvo Universo, homine, inquam, primum Mobile est Intellectus, qui, si non secum rapit violenter varias potentias, veluti dominantis imperio, saltem ducis instar praet trahitque amicè. Et tamen quis explicet, quoties prima hæc nobilissima sphaera hæreat, motum prohibente ignorantia? unde mirum non est, si postea una cum ipsa reliquæ facultates langueant, eaque videantur subsequi accidentia lethalia, quæ nominantur culpa. *Omni peccator est ignorans.* Quare ad sollicitum Confessarium, tanquam assistentem Intelligentiam pertinet, conservare cursum huius primi Mobilis, auferendo ignorantiam, quæ eundem moratur.

Verum hac in re, quantum in aliis, singulari opus est prudentia. Quippe quantumvis ignorantia, ut ita loquar, sit quoddam mentis venenum, nihilominus æritudo nostra eodem subinde indiget (ut in alijs venenis videmus accedere) ad arcendam mortem. *Etiam venenis egemus.* Explico mentem meam. Quando voluntas debilis est ad operandum, tunc expedit intellectum notissimè cæcutire, ut aliqua obligationes non cognitæ excusent à culpâ harum transgressionem, quæ æquè essent violari, si earundem haberent noticiam. Hoc necesse est distinguere duas ignorantias, quarum una adversatur penitenti, al-